

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 2942

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2022

Inleiding

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne zijn inmiddels meer dan 8,7 miljoen mensen hun land ontvlucht. Tussen 28 februari en 4 juli 2022 zijn er volgens gegevens van UNHCR 3,3 miljoen ontheemden teruggekeerd. Er worden op dit moment 5,4 miljoen ontheemden uit Oekraïne opgevangen. De buurlanden vangen de meesten van hen op, maar sommigen van hen reizen verder door binnen de Europese Unie, onder meer naar Nederland.

In de Verzamelbrief opvang Oekraïne van 24 juni jl. heb ik uw Kamer gemeld dat ik constateer dat ondanks de inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's sinds enkele weken het aantal ontheemden uit Oekraïne in Nederland sneller stijgt dan het aantal beschikbare opvangplekken bij gemeenten.¹

Momenteel zijn er 68.650 ontheemde Oekraïners ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). De instroom blijft stabiel op zo'n 1.500 Oekraïners per week. Op dit moment verblijven 48.620 Oekraïners in de noodopvang en 459 in de crisisnoodopvang.² Dit leidt tot een bezettingsgraad van 92% in de noodopvang.

Dit laat zien dat de opvang van ontheemden uit Oekraïne nog steeds een urgent vraagstuk is en 100% bezetting dichterbij komt. Om het moment van 100% bezetting uit te stellen, wordt ingezet op het realiseren van de gevraagde 75.000 noodopvangplekken conform afspraken met de veiligheidsregio's. Tevens wordt het geheel aan geïnventariseerde locaties door de Nationale Opvang Organisatie (NOO) versneld aangeboden en

¹ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2899.

² De meest recente cijfers vindt u op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland.

wordt gekeken naar aanvullende afspraken. Tot slot wordt ingezet op het stimuleren van het gebruik van particuliere opvang via het consortium RefugeeHomeNL.

Mocht, ondanks deze maatregelen, een 100% bezetting van de noodopvang alsnog bereikt worden, dan zullen de Veiligheidsregio's verzocht worden om de crisisonoodopvang uit te breiden en langduriger in te zetten. Voor de (middel)lange termijn werken we aan aanpassing van Rijksvastgoed om opvang en huisvesting te realiseren. Daarbij wordt intensief samengewerkt met het COA en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De huidige situatie is geen langetermijnoplossing en op termijn is het wenselijk dat alle asielzoekers, inclusief ontheemden uit Oekraïne, binnen de reguliere structuren worden opgevangen. De opvanglocaties voor ontheemden uit Oekraïne zijn primair gerealiseerd voor deze doelgroep. De burgemeester kan bepalen om deze locaties ook voor reguliere asielzoekers of statushouders in te zetten.

Gezien de acute situatie in de opvang van reguliere asielzoekers heeft het kabinet op 17 juni jl. de nationale crisisstructuur geactiveerd om de doorstroom in de migratieketen te versnellen. Wij zijn ons ervan bewust dat de inzet hieromtrent een omvangrijke opgave is bovenop bestaande opgaven van uitvoeringsdiensten en medeoverheden zoals de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Daarbij komt dat de inzet met betrekking tot de opvang van reguliere asielzoekers en de opvang van ontheemden uit Oekraïne beslag legt op schaarse, gedeeltelijk overlappende, opvanglocaties en personele capaciteit. Om die reden is het van belang om deze gezamenlijke opgaven in samenhang te benaderen.

Op 26 april jl. heb ik uw Kamer gemeld dat met de inrichting van de Programma-DG Oekraïense Ontheemden en de benodigde overlegstructuren de coördinatie op 10 mei jl. is overgegaan van een nationale crisisstructuur naar een bijzondere crisisstructuur van de Ministeriële Commissie Migratie en Samenleving (MCMS).³ Op dit moment is er geen noodzaak om voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne de nationale crisisstructuur aan te zetten zoals deze recentelijk is aangezet voor de crisis in de asielketen.

In deze brief informeer ik uw Kamer over de aanspraak van rechten en voorzieningen van ontheemden, de opvang en begeleiding van ontheemden uit Oekraïne, de financiering Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne, de verlenging van onderwijsmiddelen en de voorschoolse educatie.

Tevens informeer ik uw Kamer middels deze brief over de uitvoering van de moties van de leden Koekkoek c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2872), van de leden Kuik c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2855), van het lid Van Haga (Kamerstuk 19 637 nr. 2860) en van de leden Ceder c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2879).

Gezien de onderwerpen stuur ik deze brief mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs.

³ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2887.

Wijziging besluit SUWI

Het kabinet acht het wenselijk dat ontheemden uit Oekraïne, die het nodig hebben, passende publieke ondersteuning kunnen krijgen bij het vinden van werk. Met de verzamelbrief van 10 juni is uw Kamer geïnformeerd⁴ over de voorgenomen wijziging van Besluit SUWI, waarmee ondersteuning bij arbeidsinschakeling door gemeenten mogelijk wordt voor ontheemden uit Oekraïne. Snelle inwerkingtreding en toepassing in de uitvoering is van groot belang, om die reden is in de genoemde brief aangegeven dat vanaf 1 juli 2022 kan worden geanticipeerd op de voorgenomen wijziging. Door een versnelde spoedprocedure is de wijziging op 1 juli reeds in werking getreden en is anticiperen niet nodig.

Financiering Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne

In de Verzamelbrief opvang ontheemden uit Oekraïne⁵ heb ik toegezegd u binnenkort te informeren over de financiële raming voor de Regeling Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO). Om de RMO te bekostigen heeft het kabinet ingestemd met een begroting voor de dekking van de medische kosten en de verwerkingskosten voor het tweede halfjaar van 2022. De medische kosten van de eerste maanden van 2022 zijn gefinancierd via de Subsidieregeling voor Onverzekerden (SOV). Voor de periode van 2023 en later zal steeds zesmaandelijks een begroting worden voorgelegd. De kosten voor de RMO voor de periode juli–december 2022 worden begroot op 99 miljoen euro. De inschatting van de kosten is gebaseerd op basis van ervaringscijfers van het COA voor de medische kosten van asielzoekers. Er is voorlopig uitgegaan van een aantal van 75.000 ontheemden. Hierbij wordt opgemerkt dat een eventueel overschot op het te verkrijgen budget zal worden teruggestort in de Rijkschatkist. Vanaf 1 juli aanstaande komt medische zorg voor ontheemden uit Oekraïne met burgerservicenummer ten laste van de RMO. Vanaf 1 augustus aanstaande kunnen declaraties voor geleverde zorg verwerkt worden. Voor ontheemden zonder burgerservicenummer blijft de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV) beschikbaar.

De dekking van de RMO is ruimer dan geldt onder de Subsidieregeling voor onverzekerden (SOV) en zoveel mogelijk gelijk aan de dekking van zorg onder de Regeling Medische zorg voor Asielzoekers (RMA) incl. bepaalde zorg buiten het basispakket. De verantwoordelijkheid voor maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en de uitvoering van het JGZ-basispakket evenals het Rijksvaccinatieprogramma uit de Wet publieke gezondheidszorg ligt bij gemeenten en blijft daar belegd. Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen particuliere opvang en gemeentelijke opvang. De huidige RMA blijft opengesteld voor langdurige zorg met verblijf voor Oekraïners. Het gaat hierbij om zorg die niet vanuit de RMO of Wmo ondersteuning door gemeenten geboden kan worden.

Verlenging onderwijsmiddelen

In verband met het voorduren van de oorlog in Oekraïne is een blijvende inzet van scholen en gemeenten noodzakelijk. Daarom zullen de middelen voor het nieuwkomersonderwijs, het leerlingenvervoer en de onderwijs-huisvesting met betrekking tot de ontheemden uit Oekraïne worden verlengd tot en met december 2022. Hiermee willen en kunnen wij gemeenten en scholen de zekerheid geven om hun inspanningen ook de komende periode voort te zetten. Voor de tweede helft van het schooljaar

⁴ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2899.

⁵ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2905.

2022/2023 wordt op een later moment bepaald welke middelen nodig zijn. Deze middelen worden aan dezelfde doelen besteed als de eerdere middelen die voor de periode tot aan de zomervakantie golden. De middelen voor het nieuwkomersonderwijs zullen aan scholen worden uitgekeerd via de bestaande systematiek van de nieuwkomersbesteding en maatwerkbesteding. De middelen voor het leerlingenvervoer zullen middels een tweede decentralisatie uitkering aan gemeenten worden verstrekt. De middelen voor onderwijshuisvesting zullen worden toegevoegd aan de SPUK die op dit moment in de maak is voor onderwijshuisvesting.

Voorschoolse educatie

Oekraïense kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar krijgen nu nog geen onderwijs, maar zullen naar alle waarschijnlijkheid wel met een taalachterstand het onderwijs instromen. Dit zal op dat moment een grote opgave worden voor het onderwijs. Om dit te voorkomen ontvangen gemeenten extra middelen voor het organiseren van voorschoolse educatie aan deze doelgroep. Voorschoolse educatie is, naast het voorkomen van onderwijsachterstanden, van groter belang voor deze kinderen. Hiermee komen zij al in aanraking met de Nederlandse samenleving net als iets oudere kinderen dit op school komen. Daarnaast krijgen zij een aanbod wat helpt in hun ontwikkeling. Dit blijft van waarde, ook wanneer zij zouden terug gaan naar Oekraïne. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 16 juli tot 31 december 2022.

Uitvoering motie Koekkoek c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2872)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Koekkoek c.s., voorgesteld op 21 april 2022, aangenomen op 10 mei 2022, waarin de regering wordt verzocht om met een plan te komen voor gecentraliseerde informatievoorziening en voorlichting over het belang en de noodzaak van de registratie van onbegeleide of alleenstaande minderjarigen (amv's) uit Oekraïne.⁶

Kort nadat de eerste amv's uit Oekraïne naar Nederland kwamen, is afgesproken dat deze amv's bij aankomst door gemeenten gemeld konden worden bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), wanneer de Oekraïense amv arriveerde met een volwassen begeleider, niet de ouder of wettelijke voogd is. In de gevallen dat de amv's uit Oekraïne zonder volwassen begeleider arriveerde kon deze bij Nidos worden gemeld.

Een aantal partijen, waaronder de VNG, Nidos en UNICEF, hebben tevens hun zorgen ten aanzien van die situatie geuit, omdat de betreffende amv's uit Oekraïne niet altijd werden geregistreerd en veel van deze Oekraïense amv's geen voogd toegewezen kregen, dit in tegenstelling tot amv's uit andere landen.

Dit is aanleiding geweest om met betrokken partijen (Ministerie van Justitie en Veiligheid, de RvdK, Nidos en de VNG) de afspraken te herzien.

De nieuwe procesafspraken hebben tot doel alle amv's uit Oekraïne in beeld te krijgen en te voorzien in hun recht op tijdelijke voogdij. Dit houdt in dat iedere minderjarige die zonder ouder(s) binnenkomt bij een gemeente wordt aangemeld bij Nidos. Nidos beoordeelt op basis van een intake met de minderjarige (en waar mogelijk met de ouder(s) op afstand) of het aanvragen van tijdelijke voogdij gepast is. Nidos schakelt de RvdK

⁶ Kamerstukken 19 637, nr. 2872.

in wanneer een minderjarige bij een gastgezin verblijft. Dit gastgezin wordt vervolgens gescreend door de RvdK.

In juni 2022 is dit vernieuwde proces gestart. De communicatie hierover en het belang van het tijdig signaleren van ongeleide kinderen, is door de VNG verder verspreid. Hiervoor is onder andere de handreiking «signaleren van kinderen en jongeren uit Oekraïne» geüpdatet. Daarnaast zal binnenkort in de nieuwe versies van de handreikingen voor de gemeentelijke en particuliere opvang Oekraïners een stuk worden opgenomen over dit vernieuwde proces.

Uitvoering motie Kuik c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2855)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Kuik c.s., voorgesteld op 5 april 2022, aangenomen op 12 april 2022, waarin de regering wordt verzocht in overleg met het bedrijfsleven de productie van tijdelijke woningen, zoals prefab, maximaal op te voeren. En wordt verzocht in samenwerking met gemeenten centrale plekken in Nederland te creëren om Oekraïense vluchtelingen te huisvesten, inclusief de benodigde voorzieningen.

Onder verantwoordelijkheid van de Minister voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening is onlangs de Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting gestart met als doel projecten in gemeenten gericht op huisvesting van Oekraïners door middel van flexwoningen en transformaties van bestaande gebouwen, maximaal te versnellen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en deze taskforce zijn in gesprek met AEDES en het bedrijfsleven om het aanbod van dergelijke woningvormen maximaal op te schalen.

Een aantal gemeenten heeft het initiatief genomen om op de voor hen passende schaal, gegeven de ruimtelijke en logistieke mogelijkheden, tijdelijke huisvestingsprojecten te realiseren. De taskforce ondersteunt de gemeenten in het aanscherpen van de business case. De Nationale Opvangorganisatie en de genoemde taskforce ondersteunen de gemeenten hierbij op verschillende punten, bijvoorbeeld bij een project gereedmaken voor besluitvorming, het helpen bij opstellen van businesscases en ondersteuning bij juridische procedures. Indien gemeenten financiële tekorten op de business case overhouden is hiervoor 100 miljoen beschikbaar om gemeenten daarin te ondersteunen. Een recent voorbeeld is Vlaardingen, waar voor vijf jaar 408 flexwoningen gebouwd worden. In de eerste jaren zijn die voor Oekraïners bestemd, daarna voor andere woningzoekenden.

Uitvoering motie Van Haga (Kamerstuk 19 637 nr. 2860)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Haga, voorgesteld op 21 april 2022, aangenomen op 10 mei 2022, waarin de regering wordt verzocht scenario's uit te werken om te voorkomen dat gebouwen gevorderd gaan worden en de kamer hierover zo spoedig mogelijk te informeren.

De inwerkingstelling van andere noodbevoegdheden dan de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking (Wvb), zoals de mogelijkheid burgemeesters de bevoegdheid te geven panden te vorderen, is een uiterste maatregel die alleen wordt overwogen als alle andere mogelijkheden volledig zijn uitgeput. Op dit moment is dit niet aan de orde. De regering richt zich in haar aanpak erop te voorkomen dat deze situatie bereikt wordt. Scenario's maken onderdeel uit van het bepalen van de aanpak.

Uitvoering motie Ceder c.s. (Kamerstuk 19 637 nr. 2879)

Hierbij informeer ik uw Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Ceder c.s., voorgesteld op 21 april 2022, aangenomen op 10 mei 2022, waarin de regering wordt verzocht met gemeenten in overleg te treden over de gevolgen van de opvang van Oekraïners voor de langere termijn. En de regering wordt verzocht tevens te komen tot een aanspreekpunt voor integrale, eenvoudige en reële bekostiging van alle uitgaven waarvoor gemeenten zich gesteld zien.

Gemeenten zijn sinds de start van de toestroom van ontheemden uit Oekraïne nauw betrokken bij de besluitvorming over de aanpak van deze vluchtelingencrisis. Eerst in de nationale crisisstructuur en sedert 10 mei jl. in de specifieke crisisbesluitvormingsstructuur voor het vraagstuk van de ontheemden uit Oekraïne. De gevolgen van de opvang voor de langere termijn is hierin één van de thema's.

Het kabinet heeft op 31 mei 2022 de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne vastgesteld. De regeling is op 3 juni 2022 gepubliceerd. Deze regeling voorziet in het verstrekken van een specifieke uitkering aan gemeenten voor het vergoeden van kosten die zijn gemaakt ten behoeve van het realiseren en exploiteren van de opvang en verstrekkingen uit Oekraïne. Op termijn wordt de regeling vervangen door een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Bij het Ministerie van Justitie & Veiligheid is een digitaal loket ingericht waar gemeenten aanvragen voor bekostiging kunnen doen en vragen kunnen stellen. In de regel wordt er binnen 72 uur gereageerd. Veel gemeenten maken van dit loket gebruik.

Rechtmatigheid van de uitgaven

Er is sprake van een crisissituatie. Statushouders, ontheemden uit Oekraïne en reguliere asielzoekers zijn formeel verschillende stromen, zowel in juridische zin als in de financiële verantwoording.

In de praktijk komen deze stromen in opvanglocaties bij elkaar, in dagelijks wisselende samenstellingen. Het zal nog een forse klus blijken om de stromen in de verantwoording richting uw Kamer weer te scheiden. Het kabinet probeert gemeenten daar zo goed mogelijk in te ondersteunen door in de financiële regelingen aan te geven over welke indicatoren verantwoord moet worden. We zitten in een situatie waar in korte tijd enorm veel moet gebeuren en de opgaven waar we voor staan groot zijn. Zoals reeds gemeld aan uw Kamer in de Kamerbrief van 30 maart 2022 proberen wij de ondersteuning en verantwoording zo goed en zorgvuldig mogelijk te doen en risico's te mitigeren.⁷

Overigens gelden voor de meerkosten opvang ontheemden Oekraïne bijzondere kaders ten aanzien van de aanbestedingsregels. Hiervoor zijn onder meer de Richtsnoeren van de Europese Commissie ontwikkeld betreffende het gebruik van het kader voor overheidsopdrachten in de door de COVID-19-crisis veroorzaakte noodsituatie (2020/C 108 I/01). Deze regels gelden alleen voor kosten die van toepassing zijn op de crisissituatie opvang ontheemden Oekraïne. Voor reguliere kosten zijn de reguliere aanbestedingsregels van toepassing.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het

⁷ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2907.

budgettaire beslag. Dit betekent dat ook maatregelen die reeds in eerdere brieven aan uw Kamer zijn gecommuniceerd in deze tabel zijn opgenomen. Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming.

Maatregel	Budgettair beslag (mln. euro's)	Departement
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	1.195	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidiereregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
Nieuwkomersonderwijs	79,3	OCW
Verlenging nieuwkomersonderwijs	119	OCW
Ambulante begeleiding	3	OCW
Leerlingenvervoer	9,2	OCW
Verlenging leerlingenvervoer	12,8	OCW
Tijdelijke onderwijshuisvesting	136,3	OCW
Verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting	249,9	OCW
Gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers	3,2	JenV
Veiligheidsregio's en GGDen	119	JenV
Oprichting DG OEK en NOO	6,9	JenV
Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne	34	JenV
Regeling Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO)	99	JenV
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0,45	Fin
Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP	0,54	BZK
Meerkostenregeling gemeentelijke zorg	20,5	VWS
Realisatie van extra woningen	100	BZK
Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting	12	BZK
Toelatingsexamens	0,315	OCW
Kinderopvangtoeslag	27,6	SZW
Voorschoolse educatie	5,7	OCW

Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang

Deze maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 75.000 ontheemden. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot twaalf maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling. De raming van andere kosten in deze tabel is nog gebaseerd op 50.000 ontheemden. U wordt in een komende kamerbrief geïnformeerd over de budgettaire effecten van een instroom van meer dan 50.000 ontheemden op deze andere kosten.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) zal in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar stellen voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig ten bate van projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdige en goede huisvesting voor ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren t/m het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor zes maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in 2022 maximaal 400 patiënten in totaal opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden per 1 juli 2022 vergoed via de RMO.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de Europese Unie is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van acht miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021–2022 in het ho en mbo. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1.000 euro (betreft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand voor in beginsel drie maanden (maart–mei 2022). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Toelichting Nieuwkomersonderwijs en verlenging nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbekostiging (po circa 11.000 euro per jaar, vo circa 12.300 euro per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 18.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar). De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwkomersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Ambulante begeleiding vanuit de nieuwkomersscholen voor deze reguliere scholen zorgt ervoor dat ook reguliere scholen expertise tot hun beschikking hebben. Het gaat hierbij om 2 fte voor 15 van de 25 veiligheidsregio's. De middelen worden in overleg met de PO en VO raad ingezet en zijn beschikbaar voor een jaar.

Toelichting Leerlingenvervoer en verlenging leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. Dit betreft een eenmalige decentrale uitkering voor de periode 1 maart 2022–16 juli 2022 (exclusief schoolvakanties). De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting Tijdelijke onderwijshuisvesting en verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het regelen van voldoende onderwijshuisvesting. Het plan is om de middelen via een SPUK aan gemeenten te verstrekken. Uitgangspunt is dat gemeenten zelf de kosten

voorschieten en achteraf vergoed krijgen op basis van gerealiseerde kosten, hierbij geldt een maximum bedrag per leerling. De maatregel is bedoeld voor het huren van bestaande, soms in de vorm van noodlocaties die op een schoolplein kunnen worden bijgeplaatst, soms in de vorm van een externe locatie zoals tijdens corona ook wel is gedaan. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar). Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist. De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75,000 Oekraïense vluchtelingen. De bestaande regeling wordt verlengd voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 voor de het leerlingenvervoer voor de sectoren po en vo, op basis van ramingen van 75,000 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting gelijkstelling voorzieningenniveau ontheemden aan asielzoekers

Ontheemden hebben recht op hetzelfde voorzieningenniveau als asielzoekers. De Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA) bevat op bepaalde onderdelen een bredere dekking dan het basispakket. Het voorzieningenniveau gelijkstellen leidt naar verwachting tot extra zorgkosten. Tot en met het tweede kwartaal van 2022 worden deze geraamd op 3,2 miljoen euro. Dit kan budgettair verwerkt worden zodra het uitvoeringscontract gereed is.

Toelichting Veiligheidsregio's en GGD'en

Voor de bedrijfsvoering en kosten voor GGD en veiligheidsregio's en gemeenten met een coördinerende taak moet een systeem voor vergoeding worden opgericht. Het gaat om kosten die bij reguliere asielzoekers via COA worden gefinancierd. Hieronder vallen in principe de extra kosten voor regie en coördinatie (een deel van de coördinatie zit in de reguliere bekostiging) en eerste medische zorg en tolken (die niet al via een andere route gefinancierd worden). Om de 25 veiligheidsregio's in de periode van 9,5 maanden (half maart t/m december 2022) te kunnen ondersteunen is een bedrag van ca. 500.000 euro per maand per regio geschat, wat de 119 miljoen euro. maakt. Onderuitputting op budget vloeit terug naar de schatkist.

Oprichting DG OEK en NOO

Het kabinet heeft besloten tot oprichting van programma Directoraat-Generaal Oekraïense ontheemden (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DGOek wordt belast met beleidscoördinatie, ondersteuning en planvorming ten behoeve van de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De NOO heeft als taak om bij te dragen aan het realiseren van voldoende opvanglocaties en het beschikbaar stellen van de benodigde basisvoorzieningen. Voor de eerste zes maanden heeft dit een budgettair beslag van 6,9 miljoen euro.

Subsidies NGO's tbv inzet Oekraïne

Voor de ondersteuning van de opvang van ontheemden uit Oekraïne is de hulp ingeroepen van verschillende NGO's. Vluchtelingenwerk Nederland is door JenV gevraagd om het particuliere hulpaanbod te coördineren en te faciliteren. De kosten hiervoor worden geraamd op 7,2 miljoen euro. Het Leger des Heils, Rode Kruis en TakeCareBNB helpen het Ministerie van Justitie en Veiligheid om op een veilige en zorgvuldige manier gebruik te kunnen maken van particuliere opvang, om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan en malafide huishoudens geen kans te geven.

Voor deze opdracht is in twee fases 900.000 euro en 13,1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan maximaal 32.250 ontheemden worden gekoppeld aan gasthuishoudens. Middelen die niet worden gebruikt vloeien terug naar de schatkist. Daarnaast ondersteunt het Rode Kruis de gemeentelijke opvanglocaties met uiteenlopende dienstverlening zoals Humanitaire Servicepunten, gespecialiseerd vervoer, hygiëne kits. De geraamde kosten voor laatst genoemde dienstverlening bedragen 12,8 miljoen euro.

Regeling Medische Zorg voor ontheemden uit Oekraïne (RMO)

Deze zorgkosten zijn geraamd op 99 miljoen euro, gebaseerd op ervaringscijfers van het COA voor de medische kosten van asielzoekers voor de periode juli tot en met december 2022. Hierbij is uitgegaan van 75.000 ontheemden. Onderuitputting vloeit terug naar de schatkist.

Convertibiliteit Oekraïense hryvnia

Conform de raadsaanbeveling van de Europese Commissie heeft Nederland een regeling opgezet die ontheemden uit Oekraïne de mogelijkheid geeft om Oekraïens contante biljetten (hryvnia's) om te kunnen wisselen voor euro's. De regeling is op 15 juni jl. in werking getreden. Naar verwachting is een bedrag oplopend tot maximaal 23,25 miljoen euro nodig om de valuta te kunnen opkopen van GWK Travelex. In opdracht en op kosten van de Staat zal De Nederlandsche Bank de Oekraïense valuta, zodra de situatie dit toelaat, omwisselen bij de nationale centrale bank van Oekraïne waardoor het grootste deel van de uitgaven weer terugvloeit naar de Staat. In Nederland worden er, conform de raadsaanbeveling, geen transactiekosten in rekening gebracht. De uitvoeringskosten, onder andere transactiekosten en verwerkingskosten, worden geschat op 0,45 miljoen euro.

Rijkdienst voor Identiteitsgegevens BRP

De Rijkdienst voor Identiteitsgegevens ontvangt een bijdrage voor haar werkzaamheden in verband met het registreren van ontheemden uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP).

Meerkostenregeling gemeentelijke zorg

Als gevolg van de toestroom van ontheemden uit Oekraïne naar Nederland maken gemeenten extra kosten ten aanzien van de Wmo, Jeugdwet, Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek. Het kabinet heeft besloten om gemeenten te compenseren voor extra kosten in het jaar 2022 die zij ten aanzien van bovengenoemde taken maken. De compensatie wordt vastgesteld op basis van een raming gebaseerd op het daadwerkelijke aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne. De komende periode wordt de compensatie en verdeling, in overleg tussen het Rijk en VNG, nader uitgewerkt.

Realisatie van extra woningen

Voor de doorstroming van ontheemden uit Oekraïne van noodopvang naar reguliere huisvesting, zijn extra woningen nodig. In lijn met het programma Een thuis voor iedereen en het Woningbouwprogramma wordt vanuit de middelen voor de Woningbouwimpuls versneld ingezet op de transformatie van bestaande gebouwen en de bouw van nieuwe flexwoningen. Op basis van het aantal ontheemden dat langer in Nederland verblijft, worden deze kosten (deels) generaal gecompenseerd.

Een deel van deze woningen zal beschikbaar komen voor andere doelgroepen zodat verdringing zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting

De taskforce biedt operationele uitvoeringsondersteuning aan gemeenten en andere woningmarktpartijen. Het betreft het zo snel mogelijk bijebrengen van vraag en aanbod, het inzetten van kennis en kunde bij gemeenten en het bevorderen van de besluitvorming over projecten. Deze taskforce vloeit voort uit de verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie.

Toelatingsexamens

Deze eenmalige uitgave voor noodsteun gaat uit van het faciliteren van toelatingsexamens voor 2.500 leerlingen eind juli en augustus 2022. Daarbij worden kosten gemaakt voor zaalhuur, surveillanten en laptopuur en een onvoorziene post van twintig procent. Dit is het maximum bedrag en kan nog naar beneden worden bijgesteld wanneer minder leerlingen deelnemen of de kosten lager uitvallen. In dat geval vloeit onderuitputting terug naar de schatkist.

Kinderopvangtoeslag

Het kabinet verbreedt de doelgroep van ouders die aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag (KOT), zodat ook een ouder met een partner buiten de EU aanspraak kan maken op de KOT voor de opvang in Nederland, mits voldaan wordt aan de overige voorwaarden. Met deze maatregel kunnen ook ontheemden uit Oekraïne die gevlucht zijn met hun kinderen, maar waarvan de partner nog (noodgedwongen) in Oekraïne verblijft, aanspraak maken op KOT indien zij in Nederland gaan werken. Zodoende worden de uitgaven aan de KOT hoger inschat door de instroom van ontheemden uit Oekraïne. De verwachting is dat de uitgaven in 2022 hierdoor 27,6 miljoen euro hoger uitkomen.

Toelichting voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie geldt voor kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar. Dit gaat om 2.250 kinderen, op basis van ramingen van 75.000 Oekraïense vluchtelingen. Dit bedrag loopt tot eind 2022 voor de periode 16 juli tot 31 december 2022 (vijf maanden) en zal uitgekeerd worden via een SPUK.

Budgettaire verwerking

Uw Kamer ontvangt hiertoe een (Incidentele) Suppletore Begroting van de betreffende departementen.

Conclusie

Tot slot benoem ik wederom dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel kunnen opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Ik blijf mij, samen met mijn collega's, inspannen om uw Kamer tijdig en adequaat te blijven informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg